

СТАН ТА ПОДАЛЬШЕ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ

Н.В.Потривасєва, кандидат економічних наук, доцент

Т.М.Слободзян, магістрант

Миколаївський державний аграрний університет

Наведено дані про стан поточних зобов'язань сільськогосподарських товариств з обмеженою відповідальністю Казанківського району Миколаївської області. При цьому висвітлюється стан розрахунків досліджуваних аграрних підприємств за виплатами працівникам. Наведено пропозиції щодо покращення обліку розрахунків з оплати праці в сучасних умовах господарювання.

Постановка проблеми. Оплата праці — обов'язкова складова організації будь-якої трудової діяльності. Як спосіб задоволення потреб людей завдяки праці вона має вічний позаісторичний характер. Від початку історії людства оплата праці здійснювалася в натуральній формі через присвоєння продукту праці. З виникненням товарного виробництва і грошей оплата праці стала переважно грошовою. Водночас натуральна форма традиційно зберігається до цього часу. В аграрному виробництві вона природна для господарств населення і фермерів. На сучасному етапі реформування економіки в напрямі ринкової роль оплати праці набуває підвищеної актуальності, особливо в умовах інфляційних процесів, низьких грошових виплат у сільському господарстві.

З переходом на ринкові умови господарювання змінюється концепція щодо встановлення розмірів та вибору форм і системи оплати праці працівників сільськогосподарських підприємств будь-яких форм власності і господарювання. Зміна концепції полягає в тому, що за ринкових умов господарювання максимальний розмір оплати праці не обмежується і він залежить від фінансових можливостей підприємства, а обмежується лише нижчий її рівень, який законодавчо регулюється державою.

Підприємство самостійно, але відповідно до законодавства, установлює штатний розпис, форми і системи оплати праці, преміювання. У зв'язку з цим, облік і контроль праці та її оплати в

сучасних умовах господарювання — одна із найважливіших і складних ділянок роботи, що потребують точних і оперативних даних, у яких відбивається зміна чисельності робітників, витрати робочого часу, категорії робітників, виробничих витрат.

Аналіз останніх досліджень. Питання вдосконалення механізму обліку розрахунків за виплатами працівникам розглядали Ф.Ф. Бутинець, М.Я. Дем'яненко, В.С. Дієсперов, О.В. Лишиленко, А.М. Марочкіна, М.Ф. Огійчук, П.Т. Саблук, О. Сотниченко, Л. Сук, О. Чубко та інші вчені. Ними подаються різні пропозиції щодо удосконалення обліку оплати праці, документування та оформлення даних про обсяг затрат праці. Багато праць було присвячено оплаті праці натурою та її оподаткуванню. Проте постійні зміни в законодавстві щодо оплати праці, зокрема зміна відсоткових ставок утримань та нарахувань, а також зміна прожиткового мінімуму та мінімальної заробітної плати створюють додаткові проблеми для обліковців. Тому необхідно постійно стежити за змінами в законодавстві.

Постановка завдання. Метою статті є висвітлення наявної заборгованості з оплати праці у товариствах з обмеженою відповідальністю Казанківського району, які є об'єктами дослідження, а також — розробка шляхів удосконалення обліку розрахунків за виплатами працівникам.

В Казанківському районі сільськогосподарським виробництвом у 2006 році займалися 47 сільськогосподарських підприємств різних організаційно-правових форм господарювання, серед них товариств з обмеженою відповідальністю нараховувалося вісім (станом на 01.01.2007р.). Господарства досліджуваного району спеціалізуються на вирощуванні зернових та технічних культур, займаються м'ясо-молочним скотарством та свинарством.

При вирішенні проблеми соціального стану підприємств району у період постреформованого розвитку аграрної сфери перш за все слід звернути увагу на заборгованість по заробітній платі. Поточна заборгованість за розрахунками з оплати праці займає певну частину в структурі кредиторської заборгованості досліджуваних сільськогосподарських підприємств Казанківського району (табл.1).

**Склад та структура кредиторської заборгованості
ТОВ Казанківського району**

Джерела засобів	На 01.01.2005р.		На 01.01.2006р.		На 01.01.2007р.	
	сума, тис. грн.	струк- тура, %	сума, тис. грн.	струк- тура, %	сума, тис. грн.	струк- тура, %
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	6612,4	64,8	6565,0	68,5	6913,7	58,1
Поточні зобов'язання за розрахунками:						
з одержаних авансів	115,2	1,1	101,0	1,1	71,0	0,6
з бюджетом	491,1	4,8	594,1	6,2	737,8	6,2
з позабюджетних платежів	6,9	0,1	6,9	0,1	-	-
зі страхування	131,9	1,3	94,2	1,0	119,4	1,0
з оплати праці	356,0	3,5	355,5	3,7	455,5	3,7
з учасниками	569,7	5,6	341,0	3,6	341,8	2,9
із внутрішніх розрахунків	326,3	3,2	18,2	0,2	11,2	0,1
інші поточні зобов'язання	1597,4	15,7	1504,0	15,7	3260,4	27,4
Всього поточних зобов'язань	10206,9	100,0	9579,9	100,0	11900,8	100,0

Дані (табл.1) свідчать, що за досліджуваний період найбільшу питому вагу у структурі кредиторської заборгованості мала кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги (58,1%). Слід зазначити, що її частка з кожним роком поступово зменшується. Найменшу питому вагу в структурі кредиторської заборгованості мають поточні зобов'язання із внутрішніх розрахунків (0,1%) та за розрахунками з одержаних авансів (0,6%). Слід зазначити, що зобов'язання з позабюджетних платежів в звітному році відсутні, а в минулих роках були зовсім незначними. Поточні зобов'язання за розрахунками з оплати праці за останні три роки майже не змінили своєї позиції в структурі кредиторської заборгованості і мають 3,7%. Формування трудових ресурсів села і аграрної сфери після здійснення структурних перетворень відбувається під впливом і в нерозривному взаємозв'язку з матеріальним стимулюванням, яке суттєво впливає на характер і спрямованість трудової діяльності кожного працівника.

Під впливом своєчасності погашення заборгованості по оплаті праці формується реальна картина сьогодення товариств з обмеженою відповідальністю Казанківського району (табл. 2).

Таблиця 2

**Стан заборгованості по оплаті праці у ТОВ
Казанківського району, тис. грн.**

Найменування господарств	Заборгованість з оплати праці		
	на 01.01.2005р.	на 01.01.2006р.	на 01.01.2007р.
СТОВ "Відродження"	53,4	86,2	21,6
ТОВ "Світанок"	12,0	49,0	43,9
ТОВ "Плай ЛТД"	2,8	7,9	6,9
ТОВ "Агроальянс"	29,2	25,9	27,0
СТОВ "Обрій"	0,2	0,1	0,0
ТОВ "Батьківщина"	4,8	31,2	49,6
ТОВ СП "Агрофірма "Степове"	106,3	41,8	117,9
ТОВ "Казанківська агрофірма "Агротех"	147,3	113,4	178,6
Всього	356,0	355,5	445,5

На основі наведених даних бачимо, що заборгованість по розрахунках з оплати праці у товариствах з обмеженою відповідальністю району станом на 01.01.2007 року зросла в порівнянні з даними, що наводяться станом на 01.01.2005р. та 01.01.2006 року. Станом на 01.01.2007р. заборгованість по заробітній платі у СТОВ "Обрій" відсутня при порівнянні з минулими роками. Проте є господарства, де в останні роки заборгованість з оплати праці помітно зросла. Це ТОВ "Батьківщина", ТОВ СП "Агрофірма "Степове" та ТОВ "Казанківська агрофірма "Агротех". Заборгованість зазначених аграрних підприємств негативно вплинула на загальний результат по господарських товариствах Казанківського району. Причиною зростання заборгованості по заробітній платі була нестача обігових коштів та неефективність господарювання. Значне скорочення заборгованості з оплати праці спостерігається у СТОВ "Відродження" (64,6 тис.грн.), що свідчить про покращення ефективності ведення господарської діяльності.

Ми вважали за необхідне розглянути більш детально порядок обліку розрахунків з оплати праці на прикладі СТОВ "Відроджен-

ня” з метою застосування досвіду зазначеного підприємства в решті ТОВ. Так, у СТОВ “Відродження” використовується грошова та натуральна форма оплати праці, умови виплати якої обумовлюються у колективному договорі. Для обліку праці та її оплати, при веденні первинного обліку господарство використовує відповідні для нього документи, які після перевірки та підпису керівниками структурних підрозділів передають в бухгалтерію підприємства, де їх перевіряють на правильність складання, після чого їх групують за об’єктами обліку або окремими працівниками. Для розрахунків з працівниками по всіх видах основної та додаткової заробітної плати, преміях та інших виплатах використовується рахунок 66 “Розрахунки за виплатами працівників”. Підрахунок даних про нараховану суму оплати праці по кожному працівнику здійснюється в розрахунково-платіжних відомостях, при цьому нарахування на фонд оплати праці та облік обов’язкових та інших утримань із суми оплати праці працівників здійснюється відповідно до законодавства.

Для того, щоб правильно і чесно визначити трудові характеристики в цілому по господарству, ми пропонуємо оперативну вести облік по всіх підрозділах і видах діяльності. Безумовний інтерес представляє ефективність виробництва кожного сільськогосподарського продукту. Тому слід відновити форми № 9-АПК і № 13-АПК приблизно в тому вигляді, який вони мали до 2000 року.

Застосування бухгалтерської комп’ютерної системи дозволить підприємству: зменшити трудомісткість обліку за рахунок автоматизації його ведення; значно збільшити аналітичність обліку без підвищення трудомісткості його ведення; одержувати облікові реєстри (баланс, аналітичні рахунки) практично на будь-яку дату, не чекаючи закінчення облікового періоду; створювати на базі бухгалтерської комп’ютерної системи комп’ютерні мережі різної складності.

Висновки. Заборгованість по розрахунках з оплаті праці у ТОВ Казанківського району за 2006 рік зросла на 90 тис.грн. в порівнянні з даними, що наводяться станом на 01.01.2006р. Причиною зростання заборгованості по заробітній платі є нестача

обігових коштів та неефективність господарювання. Для покращення обліку праці та її оплати пропонуємо відновити форми статистичної звітності № 9-АПК і № 13-АПК, а також — запровадити автоматизовану систему обробки економічної інформації через застосування бухгалтерської комп'ютерної системи.